

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ПУЛЮЯ**

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
_____ Микола МИТНИК
«25» *квітня* 2024 р.

ПРОГРАМА

для вступу на навчання
для здобуття ступеня «Магістр»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Тернопіль 2024

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з ступенем бакалавр.

Вступні випробування охоплюють нормативні дисципліни з циклу загальної та професійної підготовки студентів відповідно до освітньо-професійної програми за спеціальністю 051 «Економіка». Структура іспиту:

1. Мікроекономіка.
2. Макроекономіка.
3. Економіка підприємства.
4. Система міжнародних економічних відносин.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати:

- теоретичні та прикладні засади організації та функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;
- особливості сучасної світової та національної економіки, напрями їх соціального, економічного та зовнішньоекономічного розвитку;
- теоретичні та прикладні засади організації та функціонування сучасних суб'єктів господарювання;
- сутність та структуру формування фондів підприємств та методик оцінки їх ефективного використання;
- економічний зміст створення додаткової вартості виробництва продукції та надання послуг.

вміти:

- опрацьовувати літературні джерела та фактичні дані;
- пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних напрямів економічної науки, аналізувати та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- проводити фінансово-економічний аналіз і визначати показники економічної ефективності діяльності суб'єктів господарювання та їх конкурентоспроможності;
- розраховувати економічні показники діяльності підприємств та складати прогнози їх динаміки;
- приймати економічно обґрунтовані управлінські рішення щодо діяльності суб'єктів господарювання.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Правил прийому Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя у 2024 році та Положення про приймальню комісію ТНТУ.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МІКРОЕКОНОМІКА

Предмет і функції економічної науки. Рівні економічного аналізу. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Межа виробничих можливостей. Альтернативна вартість, економічна ефективність.

Загальнонаукові методи економічного аналізу. Граничний аналіз. Економічні показники. Номінальні і реальні змінні. Поняття нормативної і позитивної економіки.

Попит і закон попиту. Аналіз змін попиту та величини попиту. Нецінові визначники попиту.

Суть та види еластичності попиту. Цінова еластичність попиту і загальний виторг виробника. Економічна інтерпретація значень коефіцієнтів різних видів еластичності попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції та величини пропозиції. Нецінові визначники пропозиції. Цінова еластичність пропозиції.

Ринкова рівновага. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Надлишок виробника і надлишок споживача. Вплив змін попиту й пропозиції на рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.

Прямий і непрямий вплив держави на ринкову рівновагу. Чисті втрати суспільства.

Корисність в економічній науці і проблема її виміру. Функція корисності. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага.

Сутність раціонального вибору споживача. Поняття «рівноваги споживача». Правило рівноваги споживача за умови споживання набору благ.

Криві байдужості (індиферентності) та їх властивості. Коефіцієнт граничної норми заміни (заміщення) благ. Карта кривих байдужості.

Бюджетне обмеження та можливості споживача. Рівновага споживача з позицій порядкового (ординалістського) підходу. Реакція споживача на зміну цін товарів і доходу споживача. Модель (крива) «дохід — споживання». Модель (крива) «ціна — споживання».

Параметри функціонування підприємства як мікроекономічної моделі. Суть виробництва. Технологія виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язки. Стадії виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Крива виробничої байдужості (ізокванта): поняття і властивості. Лінія однакових витрат виробництва (ізокоста). Правило рівноваги виробника.

Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат виробництва. Явні і неявні витрати виробництва. Економічний, бухгалтерський і нормальний прибуток.

Постійні, змінні, сукупні витрати виробництва. Середні і граничні витрати виробництва у короткостроковому і довгостроковому періодах.

Постійний, зростаючий та спадний ефекти масштабу виробництва.

Сутність ринкової структури. Види ринкових структур.

Суть, ознаки та умови функціонування ринку досконалої конкуренції. Ефективність ринку досконалої конкуренції. Умови рівноваги фірми-досконалого конкурента у довгостроковому і короткостроковому періодах. Характерні ознаки ринкової структури чистої монополії. Види монополій. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополіста. Умови рівноваги монополіста у довгостроковому і короткостроковому періодах. Характерні ознаки ринкової структури монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція в умовах монополістичної конкуренції. Умови рівноваги виробника у довгостроковому і короткостроковому періодах. Ефективність монополістичної конкуренції. Особливості організації олігопольного ринку. Види олігополій. Економічні наслідки олігополії.

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Мікроекономіка: підручник / за заг. ред. А. І. Ігнатюк. Київ : Ліра, 2023. 419 с.
3. Мікроекономіка: навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2023. 192 с.
4. Примачов М. Т., Примачова Н. М., Стахов А. Ю. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка: підручник. Одеса : ОМА, 2022. 385 с.
5. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. Львів : Апріорі, 2021 .
6. Економікс : навч. посіб. Луцьк : Гадяк Ж. В., Волиньполіграф, 2021. Ч. 1 : Вступ до економікса. Мікроекономіка / Баула О. В. та ін. 2021. 318 с.
7. Економічна теорія : підруч. : у 2 ч. Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2021 .
8. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) : навч. посіб. : у 2 ч. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020.
9. Пилипенко В. В., Пилипенко Н. М. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти. Суми : Сум. нац. аграр. ун-т, 2020. 390 с.
10. Яцюк О. С. Мікроекономіка : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 189 с.
11. Мацелюх Н. П. та ін. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2018. - 297 с.
12. Мацелюх Н. П. та ін. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Макроекономіка : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. 429 с.
13. Мікроекономіка : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 "Економіка підприємства", 071 "Облік і оподаткування", 073 "Менеджмент" / В. М. Лич та ін. Київ : КНУБА, 2018. 139 с.
14. Сторощук Б. Д. Формальна мікроекономіка. Глосарій. Формули. Графіки. Тренувальні вправи : навч. посіб. Чернівці : Друк Арт, 2018.

15. Герасименко А. Г., Квіцинська Н. В. Мікроекономіка : опор. конспект лекцій. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 104 с.
16. Полковниченко С. О. Мікроекономіка в інформаційних схемах : навч. посіб. Чернігів : ЧНТУ, 2017.
17. Хмель С. М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести : навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 59 с.
18. Дружиніна В. В., Чорноус О. І. Мікроекономіка : навч. посіб. Харків : Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.

2. МАКРОЕКОНОМІКА

Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Національний дохід (НД). Методи обчислення ВВП.

Індекси цін та їх види. Індекс споживчих цін (ІСЦ). Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання.

Кейнсіанські функції споживання і заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Середня схильність до споживання і до заощадження. Чинники споживання та заощадження.

Суть та види інвестицій (валові і чисті; реальні і фінансові; короткострокові та довгострокові; прямі і портфельні; венчурні і безризикові). Автономні і похідні (індуковані) інвестиції. Мультиплікатор інвестицій.

Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП. Кейнсіанський хрест. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Інфляційний і рецесійний розриви.

Сукупний попит: суть та структура. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит. Крива сукупного попиту та її переміщення.

Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу. Крива сукупної пропозиції та її переміщення. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Діловий цикл та його фази (спад, дно, піднесення, вершина) Причини економічних коливань. Малі, середні та довгі цикли.

Інфляція. суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки. Рівень та темп інфляції.

Антиінфляційна політика: суть та види (активна, пасивна).

Безробіття та його види (структурне, фрикційне, циклічне). Природна норма безробіття. Рівень безробіття.

Грошовий ринок та його агрегати.

Попит на гроші. Пропозиція грошей Простий депозитний мультиплікатор. Рівновага на грошовому ринку.

Монетарна політика суть, цілі та види (політика «дорогих» і «дешевих» грошей).

Фіскальна політика: суть, види (дискреційна та недискреційна).

Крива Лаффера.

Економічне зростання: суть та типи (екстенсивний та інтенсивний). Фактори економічного зростання.

Людські ресурси та людський розвиток. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку

Соціальна економіка та політика.

Державні соціальні стандарти (прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія).

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Миронова М. І. Міжнародна макроекономіка : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2023. 247 с.
3. Панчишин Степан Макроекономіка : навч. посіб. Львів : Апріорі, 2022. 523 с.
4. Примачов М. Т., Примачова Н. М., Стахов А. Ю. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка : підручник . Одеса : ОМА, 2022. 385 с.
5. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. Львів : Апріорі, 2021 . Кн. 1: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка / за ред. Степана Панчишина, Петра Островецького. 5-те вид., випр. та перероб. 2021. 581 с.
6. Економічна теорія : підруч. : у 2 ч. Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2021. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка : підручник . Вид. 2-ге, перероб. Суми : Сум. держ. ун-т, 2021. 306 с.
7. Ящишина І. В., Буторіна В. Б., Боднарчук Т. Л. Макроекономіка: практикум : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Ковальчук О. В., 2021. 171 с.
8. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка) : навч. посіб. : у 2 ч. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020 . Ч. 1 : Історія економіки та економічної думки, політекономія / за ред. М. М. Теліщука. 2020. 531 с.
9. Шинкар В. А., П'ясецька-Устич С. В. Макроекономіка: теорія і практикум : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Ужгород : РІК-У, 2020. 478 с.
10. Івашина О. Ф. та ін. Макроекономіка. Практикум : навч. посіб. Дніпро : Ун-т митної справи та фінансів, 2019. 55 с.
11. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів зі спец. "Економіка", "Облік і оподаткування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність" / за ред. проф. Архієреєва С. І. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 215 с.
12. Козакова О. М., Забарна Е. М. Макроекономіка : підручник . Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018.
13. Мацелюх Н. П. та ін. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2018. 297 с.

14. Данилович-Кропивницька М. Л., Стецюк П. І., Тивончук І. О. Макроекономіка : навч. посіб. 2-ге вид., допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 291 с.
15. Міжнародна макроекономіка: теорія і практика регулювання : навч. посіб. з дисципліни "Міжнародна економіка. Частина 3" (для студентів напряму 6.030503 "Міжнародна економіка" всіх форм навчання) / Босак А. О. Львів : Міські інформ. системи, 2016. 206 с.
16. Тюхтенко Н. А., Синякова К. М. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид., допов. та перероб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 351 с.
17. Резнік Н. П., Талавиря М. П., Пащенко О. В. Макроекономіка : навч. посіб. для студентів ВНЗ . Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ : КиМУ, 2015. 554 с.

3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності (маркетингова, управлінська, фінансово-економічна, виробника, обліково-контрольна, інноваційна).

Види підприємств (за метою і характером діяльності: комерційні та некомерційні, за формою власності: приватні, колективні, комунальні, державні, змішані; за національною належністю капіталу: національні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані, за масштабами діяльності великі, середні та малі) та їх об'єднань (асоціація, кооперація, консорціум, концерн, картель, трест, промислово-фінансові групи, холдинги).

Середовище господарювання підприємства. внутрішнє (мікросередовище), проміжне (мезосередовище) та зовнішнє (макросередовище).

Структура та управління підприємством

Функції (планування, організація, мотивація, контроль) та методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально - психологічні).

Типи організаційних структур управління підприємствами (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, матрична та дивізійна).

Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства.

Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва (концентрація, спеціалізація, кооперування, комбінування, конверсія і диверсифікація).

Планування: сутність та різновиди планів підприємства. Стратегічне, тактичне і оперативне планування. сутність та часові межі.

Бізнес-план та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків).

Поняття економіко-математичної моделі та моделювання. Класифікація моделей. Поняття адекватності моделі. Модель «чорної скриньки». Основні етапи побудови економіко - математичної моделі

Поняття статистичної залежності між змінними Суть кореляційного зв'язку. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку

Основний капітал (необоротні матеріальні активи). сутність, видова структура, знос, амортизація, фондоддача, фондомісткість та фондоозброєність.

Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного оборону.

Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи. сутність, види та амортизація.

Інновації. сутність, різновиди та інноваційний процес.

Собівартість продукції та кошторис витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції (обліково - вимірювальна, розподільча та стимулююча). Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові).

Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий).

Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності.

Персонал підприємства, категорії персоналу. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні).

Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми оплати праці.

Соціально-трудова відносина на підприємстві: сутність поняття. Суб'єкти соціально-трудова відносин: держава, роботодавці та наймані працівники.

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Вірченко В. В. та ін. Економіка підприємства : навч. посіб. / за заг. ред.: Г. М. Филюк, Л. А. Мартинюк . Київ : Компринт, 2023. 477 с.
3. Економіка підприємства : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2023. 122 с.
4. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. / за заг. ред. А. А. Мазаракі ; Держ. торг.-екон. ун-т. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022 .
5. Економіка та бізнес-інновації. Economics and Business Innovation : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2023. 700 с.
6. Ситник Й. С., Бойківська Г. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2023. 260 с.
7. Яворська Н. П. та ін. Термінологічний словник з дисципліни "Економіка торговельного підприємства" : для студентів спец.: 076 "Підприємництво та торгівля" . Львів : Растр-7, 2023. 225 с.
8. Кривов'язюк І. В. Економіка інноваційного підприємства : навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та допов. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. 342 с.
9. Крикавський Є. В., Люльчак З. С. Економіка і фінанси підприємств : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 693 с.
10. Лазебник Л. Л. та ін. Економіка підприємства : підручник / за ред. Л. Л. Лазебник . Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 425 с.
11. Шандова Н. В., Мешкова-Кравченко Н. В., Латкіна С. А. Економіка підприємства : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти. Херсон : Вишемирський В. С., 2021. 335 с.

12. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
13. Лисак О.І., Андреева Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
14. Кузьмин, В.М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
15. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
16. Економіка підприємства: магістерський курс: навчальний посібник / за ред. проф. А.І. Яковлева, доц. Ларки Л.С. Харків: НТУ «ХП», 2018. 516 с.
17. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. 432 с.
18. Петренко М.І., Драбовський А.Г., Петренко В.М. Економіка підприємства: навч. посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 2. 404 с.
19. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 304 с.
20. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навч. посібник / за ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.
21. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.М. Бандурка, Є.В. Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: ХНУВС, 2017. 192 с.
22. Філюк Г.М. Економіка підприємства. Тренінг-курс: навч. посібник. Київ: Київський університет, 2017. 191 с.
23. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запужляк І.Б., Василик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.
24. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

4. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Міжнародна економічна система сутність та її елементи. Міжнародний поділ праці

Міжнародні економічні відносини, суб'єкти, об'єкти та структурні рівні (підприємства, міждержавний, регіональний, світовий) міжнародних економічних відносин.

Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.

Теорії міжнародної торгівлі (докласичні теорії міжнародної торгівлі, класичні, неокласичні та альтернативні).

Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами.

Поняття та форми міжнародної торгівлі: традиційна (експорт та імпорт), компенсаційна (зустрічні закупівлі, бартерна торгівля, зворотні закупівлі, промислові компенсаційні угоди), торгівля за кооперацією; торгівля в режимі найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна.

Методи міжнародної торгівлі товарами. Міжнародна торгівля на підставі прямих зв'язків між контрагентами та через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).

Показники міжнародної торгівлі: 1) обсягові (зовнішньоторговельний оборот; генеральна торгівля, індекс фізичного обсягу зовнішньої торгівлі); 2) результативні (сальдо торговельного балансу; сальдо балансу поточних операцій, індекс

стану торговельного балансу; індекс концентрації експорту; коефіцієнт імпортової залежності країни; індекс «умов торгівлі»); 3) інтенсивності (обсяги експорту, імпорту на душу населення; експортна квота; імпортова квота; зовнішньоторговельна квота; інтенсивність внутрішньогалузевого обміну); 4) економічної ефективності (ефективність зовнішньої торгівлі, коефіцієнт ефективності експорту країни)

Зовнішньоторговельний контракт. види, структура, функції. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020)

Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики. Класифікація ЮНКТАД нетарифних інструментів Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки

Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОТ (ГАТС).

Форми і чинники міжнародного руху капіталу.

Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування. Види інвестиційних операцій з цінними паперами (інструменти участі в капіталі, боргові цінні папери).

Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура. Міжнародний ринок акцій. Міжнародний ринок облігацій. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи)

Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові. Інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат України.

Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності: захист інвестицій, державні гарантії, адміністративна і дипломатична підтримка, страхування інвестицій, уникнення подвійного оподаткування. Інституційне регулювання інвестиційної діяльності: ЮНКТАД, двосторонні, багатосторонні угоди, угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (ТРИМС), угода про захист іноземних інвестицій

Поняття міжнародної міграції робочої сили. Зовнішня і внутрішня міграція робочої сили; міжнародна міграція робочої сили: еміграція, імміграція, реїміграція.

Основні причини, напрямки та закономірності міжнародної міграції робочої сили. Міжнародні центри тяжіння робочої сили. Країни походження трудової міграції. Соціально-економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили: країни-реципієнти.

Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти. Географічна та галузева структура світового ринку праці. Поняття та форми неформальної зайнятості у світовому ринку праці. Регулювання міжнародної міграції праці рівні (національні, міжнародний), методи (економічні, адміністративні, інституційні). Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції.

Україна в міжнародних міграційних процесах наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України.

Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу. Форми передачі та захисту технологій. Способи комерційного і некомерційного міжнародного трансферу технологій.

Інституційне регулювання світового ринку технологій: Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності СОТ (ТРИПС), комітет з передачі технологій Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).

Пріоритетні напрями розвитку міжнародного технологічного обміну для України.

Валюта. поняття, типи та види. Резервні валюти. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими. Паритет купівельної спроможності валют. Валютна система. Типи валютних систем. національна, регіональна (міжнародна), світова. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система.

Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти. Поняття та види валютних операцій (поточні, валютні операції, пов'язані з рухом капіталу, відкриття та ведення валютних рахунків, неторгові операції, операції із залучення та розміщення валютних коштів, конверсійні операції (угоди з негайною поставкою, строкові (форвардні, ф'ючерсні, опціони з валютою)), свопи, валютний арбітраж).

Валютне регулювання та його види. Валютна політика та її інструменти (валютна інтервенція, валютний демпінг, дисконтна політика, девальвація та ревальвація, валютні обмеження).

Міжнародний кредит: поняття, функції, форми. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку, Лондонський та Паризький клуб кредиторів.

Міжнародні розрахунки: поняття, форми (документарні (акредитив, інкасо), не документарні (аванс, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунки з використанням чеків, векселів, пластикових карток, консигнація) та типи (національною валютою, міжнародною колективною валютою, золотом, клірингові розрахунки). Валютний кліринг: поняття, причини використання, види (за обсягом операцій, за волевиявленням сторін, за способом регулювання сальдо).

Платіжний баланс: поняття, структура (рекомендації МВФ, 6-е видання), фактори впливу та методи врівноваження.

Типи міжнародної економічної інтеграції: преференційна зона торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча. Організаційні форми співробітництва Україна-НАТО в економічній сфері.

Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Статичні (створення торгівлі, відхилення торгівлі) та динамічні ефекти (вигоди від спеціалізації, ефект масштабу; зростання добробуту; поліпшення платіжного та торговельного балансів; розвиток структури торгівлі; залучення інвестицій тощо).

Рекомендована література:

1. Економіка та міжнародна економіка : навч. посіб. (за Програмою предмет. тесту з економіки та міжнар. екон. єдиного фах. вступ. випробовування) / уклад. В. І. Куцик та ін. Львів : Львів. торг.-екон. ун-т, 2023. 423 с.
2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / уклад.: Н. О. Кушнір, О. І. Заяць. Ужгород : Ліра, 2023. 358 с.
3. Сидоров О. А., Фісуненко Н. О., Альошина Т. В. Світова економіка та міжнародні економічні відносини : підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. П. А. Фісуненка. Дніпро : Арт-Прес, 2023. 398 с.
4. Босак А. О. та ін. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. з дисциплін "Міжнародна економіка" та "Міжнародні економічні відносини" для студентів спец. 292 "Міжнародні економічні відносини" всіх форм навчання / 3-тє вид. Львів : Міські інформаційні системи, 2021. 354 с.
5. Крисоватий А. І. та ін. Міжнародні економічні відносини : підручник / за заг. ред. А. І. Крисоватого, Р. Є. Зварича . Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 654 с.
6. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Міжнародна економіка: креативність, плановість, законність : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 105 с.
7. Максименко Я. А. Курс міжнародної економіки : підруч. для студентів зі спец. "Економіка", "Облік і оподаткування", "Фінанси, банківська справа та страхування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність", "Міжнародні економічні відносини" . Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 207 с. :
8. Дергачова В. В., Кузнєцова К. О., Манаєнко І. М. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. для здобувачів освіт. ступеня бакалавра за спец. 073 "Менджмент" / відп. ред. О. А. Гавриш . Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 421 с.
9. Архієреєв С. І., Волоснікова Н. М., Климова С. О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини : навч. посіб. для студентів зі спец. "Економіка", "Облік та оподаткування", "Менеджмент", "Маркетинг", "Підприємство, торгівля та біржова діяльність" / за ред. проф. С. І. Архієреєва. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 233 с.
10. Гаврилко П. П. та ін. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах : навч. посіб. Львів : АТБ, 2019. 257 с.

11. Міжнародна економіка : навч. посіб. / за ред. А. О. Мельник, О. І. Пальчук, В. В. Бугаса. Київ : [б. в.], 2019. 176 с.
12. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика : підручник. Київ : Либідь, 2019. 958 с.
13. Савельєв Є. В., Зварич І. Я. Міжнародна економіка = International economics : підручник . 4-е вид., перероб. та допов. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 423 с.
14. Чеботарьов В. А. Міжнародна економіка : навч.-метод. посіб. для студентів напрямів підгот. "Маркетинг", "Прикладна статистика" і "Фінанси" ден. та заоч. форм навчання . Старобільськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка", 2015.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ (ЗА ТЕМАТИЧНИМИ БЛОКАМИ)

1. МІКРОЕКОНОМІКА

2. Предмет мікроекономіки, її роль в системі економічних наук
3. Методи мікроекономічного аналізу. Нормативна і позитивна мікроекономіка
4. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору
5. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність
6. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності
7. Криві байдужості та їх властивості
8. Криві байдужості як інструментарій мікроекономічного аналізу
9. Окремі випадки конфігурації кривих байдужості
10. Сутність граничної норми заміщення благ
11. Сутність бюджетної лінії. Бюджетне обмеження і можливості споживача
12. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору
13. Реакція споживача на зміну доходу. Лінія «дохід – споживання»
14. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна – споживання»
15. Модель попиту: функцію, графік, фактори зміни
16. Ефект доходу та ефект заміщення
17. Еластичність попиту: за власною ціною блага, перехресна еластичність, за доходом
18. Модель пропозиції: функція, графік, фактори зміни
19. Еластичність пропозиції за власною ціною блага та за цінами факторів виробництва
20. Механізм встановлення ринкової рівноваги
21. Виробнича функція та її види
22. Поняття сукупного, середнього та граничного продукту
23. Сутність ізокванти та її особливості. Гранична норма технічного заміщення
24. Сутність ефекту масштабу виробництва
25. Види витрат виробництва
26. Сутність ізокости та її властивості

27. Витрати фірми в короткостроковому та довгостроковому періодах
28. Механізм встановлення рівноваги виробника
29. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства
30. Теорія ринкових структур
31. Основні риси ринку досконалої конкуренції
32. Рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді за умов досконалої конкуренції
33. Поведінка конкурентної фірми в довгостроковому періоді
34. Модель чистої монополії та її характеристики. Ознаки «чистої» монополії
35. Поведінка монополіста у короткостроковому періоді. Крива попиту монополіста
36. Особливості формування пропозиції монополіста. Визначення монопольної ціни
37. Економічні наслідки монополізації галузі. Антимонопольна політика держави
38. Основні ознаки олігополії. Сутність теоретичних моделей олігополії
39. Особливості організації олігополістичного ринку
40. Особливості монополістичної конкуренції. Умови вступу до галузі
41. Ефективність монополістичної конкуренції

2. МАКРОЕКОНОМІКА

1. Об'єкт, предмет, завдання та функції макроекономіки
2. Основні показники системи національних рахунків та методи їх визначення
3. Індекси цін та їх види
4. Індекс споживчих цін (ІСЦ)
5. Номінальний та реальний ВВП
6. Дефлятор ВВП Зведення номінального до реального ВВП. Інфлювання і дефлювання
7. Кейнсіанські функції споживання і заощадження
8. Гранична схильність до споживання та до заощадження
9. Середня схильність до споживання і до заощадження
10. Чинники споживання та заощадження
11. Суть та види інвестицій. Мультиплікатор інвестицій
12. Сукупні видатки. Рівноважний рівень ВВП
13. Кейнсіанський хрест
14. Мультиплікатор видатків та мультиплікатор податків
15. Інфляційний і рецесійний розриви
16. Сукупний попит: суть та структура
17. Цінові та нецінові чинники впливу на сукупний попит
18. Крива сукупного попиту та її переміщення
19. Сукупна пропозиція: суть та чинники впливу
20. Крива сукупної пропозиції та її переміщення
21. Сукупна пропозиція в короткостроковому та довгостроковому періодах

22. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції в короткостроковому та довгостроковому періодах
23. Діловий цикл та його фази. Причини економічних коливань. Види економічних циклів
24. Інфляція. суть, причини виникнення, види та соціально-економічні наслідки
25. Рівень та темп інфляції
26. Антиінфляційна політика: суть та види
27. Безробіття та його види. Природна норма безробіття. Рівень безробіття
28. Грошовий ринок та його агрегати.
29. Попит на гроші. Пропозиція грошей
30. Простий депозитний мультиплікатор
31. Рівновага на грошовому ринку
32. Монетарна політика суть, цілі та види
33. Фіскальна політика: суть, види
34. Крива Лаффера
35. Економічне зростання: суть та типи
36. Фактори економічного зростання
37. Людські ресурси та людський розвиток
38. Сталий людський розвиток. Складові індексу людського розвитку
39. Соціальна економіка та політика
40. Державні соціальні стандарти

3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Підприємство як суб'єкт господарювання: сутність та напрями діяльності
2. Види підприємств та їх об'єднань
3. Внутрішнє середовище господарювання підприємства (мікросередовище)
4. Проміжне середовище господарювання підприємства (мезосередовище)
5. Зовнішнє середовище господарювання підприємства (макросередовище)
6. Структура та управління підприємством
7. Функції управління підприємством
8. Методи управління підприємством (організаційні, економічні та соціально - психологічні)
9. Типи організаційних структур управління підприємствами
10. Поняття виробничої структури та соціальної інфраструктури підприємства
11. Техніко-технологічна база підприємства та суспільні форми організації виробництва
12. Планування: сутність та різновиди планів підприємства
13. Стратегічне, тактичне і оперативне планування. сутність та часові межі
14. Бізнес-план та його розділи (резюме; опис продукції (послуг); маркетинг-план, виробничий план, організаційний план; фінансовий план; оцінка ризиків)
15. Поняття економіко-математичної моделі та моделювання
16. Класифікація моделей. Поняття адекватності моделі
17. Модель «чорної скриньки»

18. Основні етапи побудови економіко-математичної моделі
19. Поняття статистичної залежності між змінними
20. Суть кореляційного зв'язку
21. Критерії оцінювання статистичної значущості лінійного зв'язку
22. Основний капітал: сутність, видова структура
23. Характерні ознаки та визначення основних і оборотних виробничих засобів
24. Структура основних фондів підприємства
25. Види вартостей основних засобів підприємства
26. Розрахунок норм амортизації за існуючих методів обчислення амортизаційних відрахувань
27. Знос та амортизація: суть та відмінності понять
28. Оцінювання ефективності використання основного капіталу: фондоддача, фондомісткість та фондоозброєність
29. Оборотний капітал (оборотні активи): сутність, видова структура, коефіцієнт оборотності та тривалість одного оборону
30. Характеристика поняття та видів виробничої потужності
31. Розрахунок потужності підприємства та оцінка ефективності використання
32. Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи. сутність, види та амортизація
33. Інновації. сутність, різновиди та інноваційний процес
34. Собівартість продукції та кошторис витрат
35. Ціна на продукцію (послуги): сутність та функції
36. Різновиди цін (договірні, вільні, регульовані; роздрібні та оптові)
37. Дохід та прибуток підприємства (валовий та чистий)
38. Ефект та ефективність діяльності підприємства: сутність та відмінності
39. Сутність прибутку підприємства та його функції
40. Економічний зміст видів рентабельності підприємства
41. Показники оцінки фінансового стану підприємства
42. Реструктуризація та санація підприємства, види, етапи проведення
43. Банкрутство підприємства та його оцінка
44. Персонал підприємства, категорії персоналу
45. Мотивація персоналу: сутність та методи (економічні і неекономічні)
46. Сутність заробітної плати як соціально-економічної категорії
47. Номінальна і реальна заробітна плата
48. Форми оплати праці
49. Соціально-трудова відносина на підприємстві: сутність поняття
50. Суб'єкти соціально-трудова відносин. держава, роботодавці та наймані працівники

4. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

1. Міжнародна економічна система сутність та її елементи
2. Міжнародні економічні відносини, їх суб'єкти, об'єкти та структурні рівні
3. Форми міжнародних економічних відносин
4. Теорії міжнародної торгівлі

5. Форми, методи та показники міжнародної торгівлі товарами
6. Поняття та форми міжнародної торгівлі
7. Методи міжнародної торгівлі товарами
8. Міжнародна торгівля через організовані товарні ринки (біржі, аукціони).
9. Показники міжнародної торгівлі
10. Зовнішньоторговельний контракт. види, структура, функції
11. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2020)
12. Регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами: тарифні та нетарифні інструменти торговельної політики
13. Макроекономічні ефекти застосування тарифних і нетарифних методів для малої та великої економіки
14. Види послуг у міжнародній торгівлі за класифікацією СОТ (ГАТС).
15. Форми і чинники міжнародного руху капіталу
16. Прямі іноземні інвестиції: сутність та форми
17. Портфельні інвестиції: сутність та інструменти міжнародного портфельного інвестування
18. Міжнародний інвестиційний ринок: сутність, специфіка, структура
19. Ринок похідних інструментів (форвардні та ф'ючерсні контракти, опціони та свопи)
20. Інвестиційна привабливість та система показників, що її характеризують
21. Інвестиційний клімат країни: поняття та головні складові
22. Форми та методи міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності
23. Поняття міжнародної міграції робочої сили: види, причини та наслідки
24. Міжнародні центри тяжіння робочої сили. Країни походження трудової міграції
25. Світовий ринок праці: сутність та специфіка, функції та сегменти
26. Міжнародна організація праці в глобальній системі регулювання трудової міграції
27. Сутність технологій і міжнародного технологічного трансферу
28. Форми передачі та захисту технологій
29. Інституційне регулювання світового ринку технологій
30. Валюта. поняття, типи та види. Резервні валюти
31. Валютний курс та валютне котирування. Фактори впливу на валютний курс. Валютні режими
32. Паритет купівельної спроможності валют
33. Валютна система. Типи валютних систем. національна, регіональна (міжнародна), світова
34. Еволюція світової валютної системи. Європейська валютна система
35. Світовий валютний ринок: сутність, функції, структура, суб'єкти
36. Поняття та види валютних операцій
37. Міжнародний кредит: поняття, функції, форми
38. Зовнішній борг. Види та показники зовнішнього боргу. Методи та інструменти управління зовнішнім боргом
39. Інституційне регулювання міжнародних кредитних відносин: МВФ, група Світового банку, Лондонський та Паризький клуб кредиторів
40. Міжнародні розрахунки: поняття, форми та типи

41. Валютний кліринг: поняття, причини використання, види)
42. Платіжний баланс: поняття, структура, фактори впливу та методи врівноваження
43. Типи міжнародної економічної інтеграції
44. Зона вільної торгівлі України з ЄС як поглиблена та всеохоплююча
45. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування проводиться згідно програми вступного випробування у формі тестових завдань. Структура тестових завдань передбачає п'ять тематичних блоків, що зазначені в програмі вступного випробування з тестовими завданнями із вибором однієї правильної відповіді у кожному тестовому завданні. Кожне тестове завдання оцінюється в один бал. Час на виконання - 60 хвилин.

За результатами вступного випробування вступник отримує від 0 до 25 тестових балів, котрі переводяться в рейтингову оцінку від 100 до 200 балів відповідно до таблиці:

Кількість тестових балів	Рейтингова оцінка	Кількість тестових балів	Рейтингова оцінка
0	не склав	13	152
1	не склав	14	156
2	100	15	160
3	105	16	164
4	110	17	168
5	115	18	172
6	120	19	176
7	125	20	180
8	130	21	184
9	135	22	188
10	140	23	192
11	144	24	196
12	148	25	200